

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

LOKALNE
BADANIA
SPOŁECZNE

WSPIERAMY LOKALNĄ POLSKĘ!

Opracowanie strategii współpracy w dziedzinie świadczenia usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów (tj. gmin Brwinów, Milanówek i Podkowa Leśna) oraz lepszego dostosowania usług w tym zakresie do zmian demograficznych

Plan rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO

Lokalne Badania Społeczne dla Gminy Brwinów, Miasta Milanówek i Miasta Podkowa Leśna

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Spis treści:

1. Wprowadzenie (s. 3)

1.1. Cel opracowania dokumentu (s. 3)

1.2. Metodologia opracowywania Planu (s. 3)

1.3. Czym jest Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów (s. 7)

2. Diagnoza sytuacji w sferze sportu i rekreacji (s. 10)

2.1. Analiza działalności sportowej w gminach obszaru PTO (s. 10)

2.2. Analiza zasobów infrastrukturalnych w gminach obszaru PTO (s. 23)

2.3. Analiza silnych i słabych stron sportu i rekreacji w gminach PTO (s. 27)

3. Operacjonalizacja Planu (s. 36)

3.1. Generalne założenia (s. 36)

3.2. Grupy docelowe działań objętych Planem (s. 42)

3.3. Działania proponowane do realizacji w ramach Planu (s. 43)

3.4. Sposób koordynacji wdrażania oraz monitorowanie realizacji Planu (s. 49)

3.5. Finansowanie działań objętych Planem (s. 53)

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

1. Wprowadzenie

1.1. Cel opracowania dokumentu

Celem opracowania „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” jest przeprowadzenie pogłębionej analizy sytuacji w sferze działalności sportowej i zasobów infrastrukturalnych obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów (gmina Brwinów, miasto Milanówek i miasto Podkowa Leśna), a także przedstawienie propozycji rozwiązań organizacyjnych, a także konkretnych przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane w okresie najbliższych kilku lat. Dokument zawiera również pewne wskazania dotyczące sposobu koordynacji i monitoringu realizacji rekomendowanych działań. Plan jest dokumentem operacyjnym, służącym realizacji powyższych celów, zaś perspektywę czasową opracowania zaplanowano do roku 2020.

1.2. Metodologia opracowywania Planu

„Plan rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” został opracowany na podstawie kilkietapowych, wzajemnie powiązanych i rozłożonych w czasie działań. Pierwsze prace diagnostyczne zostały zrealizowane podczas cyklu warsztatów, przeprowadzonych w pierwszej połowie roku 2015. Kompleksową analizę możliwości współpracy i perspektyw rozwojowych obszaru PTO zawiera dokument „Wspólne Kierunki Rozwoju Gmin Obszaru Funkcjonalnego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”¹.

¹„Wspólne Kierunki Rozwoju Gmin Obszaru Funkcjonalnego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”, dokument zawierający syntezę informacji zebranych podczas warsztatów strategicznych przeprowadzonych

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Kolejnym etapem była realizacja **dużych, przekrojowych badań społecznych obszaru PTO**. Pomiar opinii mieszkańców Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów został zrealizowany w formie **cyklu badawczego**, polegającego na zastosowaniu **różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych** (ilościowych i jakościowych), zgodnie z zasadą **triangulacji metodologicznej**. Takie podejście pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy i, w konsekwencji, przyczyniło się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji z badań. **Badania ilościowe** pozwoliły na uzyskanie „twardych” danych opisujących sytuację społeczną obszaru PTO za pomocą liczb, procentów i wskaźników. Z kolei **badania jakościowe** zostały przeprowadzone przy użyciu „miękkich”, „rozumiejących” metod. Uzyskany obraz jest wielowątkowy, wielopłaszczyznowy, a także – ze względu na możliwość zestawienia i porównania opinii różnych grup respondentów – wieloperspektywiczny („zasada WWW”).

Zrealizowany cykl badawczy składał się z następujących elementów:

- Analiza danych zastanych (desk research);
- Badanie ilościowe;
- Badanie jakościowe.

17 i 24 kwietnia 2015 r. oraz 8 maja w Podkowie Leśnej, Milanówku i Brwinowie, moderowanych przez Grzegorza Dziarskiego i Mirosława Olczaka. Opracowanie uwzględnia również wnioski z warsztatów diagnostycznych, przeprowadzonych 7 kwietnia 2015 r.

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogródów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogródów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Analiza danych zastanych (desk research)

Analiza danych zastanych (desk research) jest metodą, która została zastosowana w początkowej fazie badania i posłużyła m.in. integracji oraz syntezie dostępnych informacji, związanych z przedmiotem badań. W tym celu skorzystano z dostępnych źródeł informacji: danych statystycznych (np. Bank Danych Lokalnych i inne źródła GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, Państwowa Komisja Wyborcza, System Informacji Oświatowej MEN, powiatowe i wojewódzki urząd pracy), dokumentów strategicznych i programowych, raportów, analiz i innych podobnych opracowań. Tę część Analizy Danych Zastanych należy potraktować jako etap przygotowawczy, który dostarczył tzw. tła badawczego i przyczynił się do skonstruowania optymalnych narzędzi badawczych (PAPI, FGI). Tam gdzie to możliwe dane gmin z obszaru PTO (Brwinów, Milanówek, Podkowa Leśna) były analizowane w szerszym ujęciu – na tle analogicznych wskaźników dla województwa mazowieckiego i ogólnopolskich.

Badanie ilościowe

Kwestionariuszowe badania techniką PAPI (Paper and Pen Interview) zostały przeprowadzone na próbie N=1581 osób. Zrealizowana została próba losowa, reprezentatywna dla populacji mieszkańców obszaru PTO (Brwinów, Milanówek, Podkowa Leśna) w wieku 15+. Była to próba adresowa, losowana techniką random route (tzw. ustalonej ścieżki). Ze względu na lokalny charakter badania dokonano niezależnego warstwowania każdej gminy na rejony statystyczne. Udział wylosowanych adresów w rejonie statystycznym odpowiada liczbie mieszkań w danym rejonie statystycznym

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

w stosunku do liczby wszystkich mieszkań w gminie. W ramach rejonu statystycznego dokonano losowania prostego mieszkań z rozkładu równomiernego bez zwracania. Operatem losowania była baza adresowa TERYT, prowadzona przez GUS. Ankieterzy odwiedzali co drugie gospodarstwo domowe, licząc od wylosowanego punktu startowego. W każdym gospodarstwie w badaniu wzięła udział 1 osoba. Pomiar został przeprowadzony w ramach tzw. wiązek realizacyjnych, odpowiadających liczbie wylosowanych punktów startowych. Średni czas trwania wywiadu nie przekroczył 40 minut. Zrealizowana próba odzwierciedla strukturę badanej populacji ze względu na płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania (gmina, podział miasto/wieś). Badanie ilościowe zostało zrealizowane w sierpniu i wrześniu roku 2015.

Badanie jakościowe

W ramach cyklu badawczego przeprowadzone zostały również 3 Zogniskowane Wywiady Grupowe (FGI), po 1 w każdej z gmin obszaru PTO (Brwinów, Milanówek, Podkowa Leśna). Badanie jakościowe posłużyło uzupełnieniu i pogłębieniu informacji z wcześniejszych badań ilościowych. Zogniskowane Wywiady Grupowe (FGI) polegały na przeprowadzeniu przez 2 moderatorów dyskusji z zaproszonymi wcześniej respondentami. Każdy z wywiadów trwał ok. 140-150 minut. Dyskusja została przeprowadzona według opracowanego wcześniej scenariusza, czasami zawierającego także dosłowną treść pytań, a jej przebieg był rejestrowany (obraz i dźwięk). W każdym ze spotkań grupowych wzięło udział 8-11 respondentów reprezentujących zarówno środowiska JST (nie więcej niż 3 osoby), jak i NGO. Wywiady zostały zrealizowane we wrześniu 2015 roku².

² „Opracowanie strategii współpracy w dziedzinie świadczenia usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów (tj. gmin Brwinów, Milanówek

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Na końcowym etapie prac nad Planem zrealizowany został Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI) w Podkowie Leśnej, poświęcony kluczowym dla tego dokumentu zagadnieniom. Między innymi poruszane były wątki związane z działalnością i infrastrukturą sportową w gminach obszaru PTO, a także perspektywami rozwoju sportu. Blisko dwugodzinne spotkanie w formie dyskusji grupowej odbyło się w listopadzie roku 2015. W badaniu wzięło udział 8 respondentów. Uczestnikami były osoby, które zajmują się zagadnieniami sportu (w ramach obowiązków służbowych lub działalności społecznej)³.

1.3. Czym jest Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów

Niniejszy Plan jest dokumentem opracowanym dla Miasta Podkowa Leśna, jednak – zgodnie z założeniami – uwzględnia zasoby i potencjał gmin partnerskich w ramach obszaru PTO (Gminy Brwinów i Miasta Milanówek). W tym miejscu warto krótko przybliżyć historię i charakterystykę wspomnianego partnerstwa.

11 czerwca roku 2010 burmistrzowie gminy Brwinów, miasta Milanówek i miasta Podkowa Leśna podpisali porozumienie o powołaniu Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów. Umowa przewidywała współpracę na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez wspólne działania w takich sferach życia, jak gospodarka komunalna, kultura, sport, turystyka, oświata, bezpieczeństwo publiczne, profilaktyka społeczna, ochrona środowiska naturalnego i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. Warto

i Podkowa Leśna) oraz lepszego dostosowania usług w tym zakresie do zmian demograficznych. Raport z badań ilościowych i jakościowych”, Lokalne Badania Społeczne, 2015

³ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

zaznaczyć, że porozumienie było konsekwencją wcześniejszej współpracy zainteresowanych JST, zainicjowanej w roku 2006 przez wspólne wydarzenia kulturalne⁴.

Równoprawnymi właścicielami marki „PTO” są trzy wspomniane jednostki samorządu terytorialnego, które mogą udzielać zgody na jej wykorzystywanie innym podmiotom (np. przedsiębiorcom lub organizacjom pozarządowym). „...Znak słowno-graficzny Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów został prawnie zastrzeżony 15 czerwca 2011 roku w Urzędzie Patentowym (...) Logo może się pojawiać zarówno na materiałach drukowanych do celów informacyjnych, promocyjnych, edukacyjnych, biznesowych, jak i podczas imprez oraz wydarzeń lokalnych i ponadlokalnych. Regulamin używania znaku PTO dostępny jest w każdym z trzech Urzędów Gmin...”⁵.

Prace nad przygotowaniem niniejszego „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” przeprowadzone zostały w ramach projektu „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”, dofinansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. „Celami Projektu są podwyższenie jakości życia mieszkańców oraz budowa mechanizmów Partnerstwa w zakresie wspólnego rozwiązywania problemów, wykraczających poza obszar pojedynczej gminy. Oczekiwanym rezultatem jest opracowanie dokumentów strategicznych określających optymalne kierunki rozwoju obszaru funkcjonalnego, dokumentacji projektowej najbardziej kluczowych kwestii dot. rozwiązania problemów wodno-melioracyjnych (w tym inwentaryzacji urządzeń wodnych i kompleksowego uregulowania gospodarki wodnej), na rzecz zwiększenia

⁴ Źródło: <http://www.trojmiasto-ogrodow.eu/>

⁵ Broszura „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów. Sąsiedzka Współpraca Mieszkańców i Partnerstwo Samorządów”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo”, Podkowa Leśna, 2013

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

intermodalności połączeń komunikacyjnych oraz poprawy dostępności do Warszawy i głównych tras krajowych (w tym na terenie stref inwestycyjno-mieszaniowych oraz sieci ścieżek rowerowych), rewitalizacji kluczowych terenów zielonych oraz rozwiązania kluczowych problemów i usług społecznych (w tym cmentarza, przedszkola, szkoły, stref rekreacji i innych) oraz docelowo wzmocnienie instytucjonalne Partnerstwa, w tym poprzez udział licznych partnerów społecznych...”⁶.

W najprostszym ujęciu Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów jest obszarem funkcjonalnym, który charakteryzuje się pewną specyfiką i odrębnością. Wspólne cechy tego obszaru obejmują nie tylko kwestie przestrzenne, czy infrastrukturalne, ale również – a może przede wszystkim – dziedzictwo historyczne i kulturowe, a także walory przyrodniczo-krajobrazowe. „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów to przykład obszaru funkcjonalnego złożonego z sąsiadujących, niewielkich ośrodków miejskich o przenikającej się zabudowie, głównie jednorodzinnej oraz otaczających je terenów wiejskich położonych na skraju dwóch powiatów: pruszkowskiego i grodziskiego, w południowo-zachodnim paśmie Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego...”⁷.

⁶ Źródło: <http://www.trojmiasto-ogrodow.eu/>

⁷ Broszura „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów. Sąsiedzka Współpraca Mieszkańców i Partnerstwo Samorządów”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo”, Podkowa Leśna, 2013

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

2. Diagnoza sytuacji w sferze sportu i rekreacji

Na podstawie zrealizowanych badań ilościowych i jakościowych zgromadzony został zestaw istotnych informacji, które zostały wykorzystane podczas prac nad „Planem rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”.

2.1. Analiza działalności sportowej w gminach obszaru PTO

Niniejszy rozdział zawiera najważniejsze informacje na temat aktywności w dziedzinie sportu i rekreacji, podejmowanej na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów. W poniższej tabeli prezentujemy zestaw informacji pozyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 1. Zasoby ludzkie i organizacyjne w dziedzinie sportu na obszarze PTO na tle miejscowych powiatów oraz regionu i kraju, dane za rok 2014⁸

Jednostka terytorialna	kluby	członkowie	ćwiczący ogółem	ćwiczący do lat 18 ogółem	sekcje sportowe	trenerzy	Instruktorzy sportowi	inne osoby prowadzące zajęcia sportowe
POLSKA	14009	941476	919256	644386	24707	15739	24046	9212
MAZOWIECKIE	1370	116052	110064	80841	2637	1915	2767	971
Powiat grodziski	22	2019	1870	1387	32	31	56	15
Milanówek	3	336	333	258	3	7	8	3
Podkowa Leśna	1	73	58	58	2	2	0	0
Powiat przuszkowski	30	2863	2779	2135	51	33	77	16
Brwinów	4	358	343	220	6	3	11	1
Brwinów - miasto	2	243	243	130	3	2	6	1
Brwinów - wieś	2	115	100	90	3	1	5	0

⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Według powyższych danych na koniec roku 2014 na obszarze PTO funkcjonowało 8 klubów sportowych, liczących 767 członków. W 11 sekcjach wspomnianych podmiotów ćwiczyły wówczas 734 osoby, w tym 562 mężczyzn, co stanowiło niemal 77 proc. ćwiczących. Z kolei 536 osób z tej grupy nie przekroczyło 18. roku życia (73 proc.). W klubach sportowych na obszarze PTO pracowało 12 trenerów, 19 instruktorów, a także 4 inne osoby prowadzące zajęcia sportowe.

Poniżej prezentujemy zestawienie najważniejszych instytucji i organizacji, prowadzących działalność sportową lub rekreacyjną na obszarze PTO.

Gmina Brwinów:

- Stadion Brwinowski, Klub Sportowy Naprzód, ul. Turystyczna 4, 05-840 Brwinów;
- Moje boisko – Orlik 2012 Żółwin, ul. Szkolna, 05-807 Podkowa Leśna;
- PaTaTaj. Szkoła jazdy konnej, ul. Krótka 9, 05-805 Kanie;
- Ludowy Klub Sportowy Wolta Żółwin, ul. Nadarzyńska 30, 05-807 Podkowa Leśna;
- Klub Sportowy Tennis Life, ul. Żwirowa 18, 05-840 Brwinów;
- SOHO Body Spirit, ul. Grodziska 46, 05-840 Brwinów;
- Bit Fitness Club, ul. Wilsona 17a, 05-840 Brwinów;
- Zespoły Szkół w Brwinowie, ul. Piłsudskiego 11, 05-840; Brwinów, ul. Żwirowa 16, 05-840 Brwinów⁹.

W tym miejscu warto zacytować kilka istotnych fragmentów aktualnie obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych gmin obszaru PTO.

⁹ Źródło danych: Urząd Gminy Brwinów, za: „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brwinów na lata 2014-2020”

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Działalność sportowo-rekreacyjną w gminie Brwinów prowadzi m.in. Gminny Ośrodek Kultury. *„Gminny Ośrodek Kultury w Brwinowie zajmuje się (...) upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej oraz koordynowaniem działań sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy. Znaczny wkład w popularyzację kultury fizycznej w gminie mają także: Brwinowski Klub Sportowy „Naprzód” i Klub Sportowy „Tennis Life” z Brwinowa, Ludowy Klub Sportowy „Wolta” z Żółwina, Uczniowski Klub Sportowy Zespołu Szkół w Otrębusach, oraz inne kluby i drużyny. W 2013 roku gmina Brwinów po raz trzeci została uhonorowana tytułem „Sportowa Gmina” przyznawanym przez Polski Klub Infrastruktury Sportowej”¹⁰. Do innych podmiotów prowadzących działalność sportową należą: Klub Sportowy „Pantera”, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, Uczniowski Klub Sportowy „Kobra Brwinów”, UKS „Otrębusy”, KS „Czerwone Smoki”, „Pa-Ta-Taj” i „Szarża” z Kań. „Gmina od lat inwestuje w infrastrukturę sportową. Przy gminnych szkołach działają wielofunkcyjne nowoczesne kompleksy boisk szkolnych. W 2012 roku oddano do użytku nowoczesne boisko „Orlik 2012” w Żółwinie, a rok później przy udziale środków unijnych powstało boisko w Parzniewie. Rozwojowi kultury fizycznej wśród najmłodszych mieszkańców sprzyja budowa placów zabaw na terenie gminy”¹¹.*

We wspomnianych dokumentach strategicznych można odnaleźć również informacje na temat społecznego uczestnictwa w obszarze sportu i rekreacji. *„Mieszkańcy gminy są bardzo zaangażowani w rozwój sportu, o czym świadczy duża liczba działających klubów sportowych. Szczególną popularnością wśród mieszkańców cieszą się takie dyscypliny, jak: hokej na rolkach, kulturystyka, piłka nożna, judo, ju-jitsu, siatkówka, tenis stołowy, tenis ziemny i jazda konna. Są to dyscypliny, w których członkowie brwinowskich*

¹⁰ „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brwinów na lata 2014-2020”

¹¹ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

klubów odnoszą znaczące sukcesy. Do stałych imprez sportowych organizowanych w gminie należą: Mistrzostwa Brwinowa w wyciskaniu sztangi leżąc, Dzień Sportu i Turniej Tenisa Ziemnego...”¹².

We wszystkich opracowaniach dotyczących obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów podkreśla się, iż jest to teren o dogodnych warunkach do uprawiania sportu i rekreacji, czy szeroko rozumianej aktywności ruchowej. „*Gmina na całym swoim obszarze (...) posiada znaczne walory turystyczno-krajobrazowe. Znajdują się tu m.in. trzy, wytyczone przez PTTK, szlaki turystyczne: szlak czerwony biegnący od strony Rokitna przez Czubin, Czubinek i Biskupice w kierunku Podkowy Leśnej, szlak niebieski biegnący od stacji PKP Brwinów, ul. Grodziską do Podkowy Leśnej oraz żółty prowadzący z Podkowy Leśnej, przez Las Młochowski, Karolin i Klementynów do stacji WKD Otrębusy. Dla turystów dostępnych jest kilka obiektów noclegowych, wśród nich m.in. miejsca w Pałacu w Żółwinie, w Domu Gościennym Zalewskich w Parzniewie, w Pałacyku w Otrębusach, w Gościńcu „Pod Kogutem” w Biskupicach oraz w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie...”¹³.*

Milanówek:

Działalność sportową w Milanówku prowadzą następujące podmioty:

- Milanowskie Centrum Kultury (sekcja strzelecka; szkoła tenisowa: podstawy nauki gry w tenisa, rozgrywki dla zaawansowanych; szkoła szachowa: dla początkujących i zaawansowanych; klub szachowy – Sportowy Klub Szachowy “Jedwabnik”, treningi

¹² „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brwinów na lata 2014-2020”

¹³ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

oraz udział w rozgrywkach II Ligi Szachowej, organizacja symultan i turniejów na terenie miasta; Towarzyski Klub Brydżowy – cotygodniowe czwartkowe turnieje brydżowe, licytacja za pomocą kaset licytacyjnych; zajęcia sprawnościowe: gimnastyka na kręgosłup, pilates, TBC, joga, taniec nowoczesny, cheerleaders, aerobik),

- Klub Sportowy „MILAN” z 5 sekcjami piłki nożnej;
- Stowarzyszenie sportowe „MWEK TEAM”;
- Uczniowskie Kluby Sportowe: UKS 1 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1, przy ul. Królewskiej 69 z sekcją piłki siatkowej oraz UKS 3 przy Zespole Szkół Gminnych nr 3, Żabie Oczko 1 z sekcją łyżwiarstwa szybkiego (młodzi łyżwiarze z UKS przy Zespole Szkół Gminnych nr 3, zdobywają medale na Mistrzostwach Polski i Europy), koszykówki. Ponadto w mieście funkcjonują sekcje: wspinaczkowa, strzelectwo pneumatyczne, lekkoatletyczna, tenisa ziemnego, aerobik, callanetics, gimnastyki na kręgosłup, judo, karate, joga, brydża sportowy.

Tematyka sportu i rekreacji została omówiona w lokalnych dokumentach strategicznych. „(...) *Do najważniejszych komunalnych obiektów sportowych należą: Miejska Hala Sportowa nr 1 przy Zespole Szkół Gminnych nr 3 wybudowana w 2002 r., Miejska Hala Sportowa nr 2 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1 wybudowana w 2006 r., stadion sportowy na Turczynku, modernizowany od 1999 r., w skład którego wchodzi: boisko główne o nawierzchni z trawy naturalnej, boisko boczne z nawierzchnią z trawy naturalnej, boisko pełnowymiarowe ze sztuczną nawierzchnią, kąpielisko miejskie odkryte, wybudowane w 1970 r., boisko typu „Orlik”, korty tenisowe przy Milanowskim Centrum Kultury, działające od 1928 r., boiska do piłki koszykowej przy ul. Fiderkiewicza i Sportowej...*”¹⁴. Zagadnienia związane ze sportem i rekreacją omówione zostały również w „Strategii

¹⁴„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Milanówka na lata 2004-2020 (aktualizacja)”

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Milanówka na lata 2011-2015”.

„...Licznymi sukcesami pochwalić się może sekcja łyżwiarstwa szybkiego, działająca przy Zespole Szkół Gminnych nr 3. Młodzi łyżwiarze zdobywają medale na Mistrzostwach Polski i Mistrzostwach Europy. Przy ul. Turczynek swoją siedzibę ma Klub Sportowy Milan, w którym działają sekcje piłki nożnej, a jej członkowie trenują w pięciu grupach wiekowych. Na terenie obiektu sportowego Milan znajduje się boisko główne, rezerwowe i boiska „Milanowskiej Ligi Siódemek” oraz pełnowymiarowe boisko ze sztuczną nawierzchnią. Największym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży cieszy się Piłkarska Liga Siódemek, do której zgłosiło się ponad 28 drużyn, liczących ok. 300 uczestników. Popularnością cieszy się także, mieszcząca się w budynku Zespołu Szkół nr 1, Strzelnica Pneumatyczna. Z kolei dzieci i młodzież w wieku 6-18 lat chcące poznać tajniki szachów oraz rozwijać się intelektualnie i sportowo uczestniczą w zajęciach Szkołki Szachowej. Starsi uczniowie należą do funkcjonującego na terenie miasta Klubu Szachowego „MOK”. Zawodnicy z klubu biorą udział w rozgrywkach Ligi Warszawskiej oraz organizowanych w ramach klubu symultanach i turniejach na terenie Milanówka. Młodzież szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich korzysta z kortów tenisowych, które były pierwszym obiektem sportowym w Milanówku. Każdego roku, we wrześniu, rozgrywane są Otwarte Mistrzostwa Milanówka w Tenisie Ziemnym. W Miejskiej Hali Sportowej nr 2 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1 mieści się ścianka wspinaczkowa – obiekt o powierzchni 50m² – 7 metrów wysokości. Wspinaczka sportowa staje się coraz bardziej popularną dyscypliną, dostępną dla każdej grupy wiekowej oraz stopnia sprawności fizycznej (dla początkujących oraz zaawansowanych). Przy Zespole Szkół Gminnych nr 3 w Milanówku działa Uczniowski Klub Sportowy „3” Milanówek. Trening siłowy i aerobowy zapewniają kluby fitness. Na terenie Milanówka są cztery tego typu kluby: Fitness Club „Hermes 90” (ul. Piotra Skargi 7), M&R Fitness klub dla kobiet (ul. Podwiejska 12), Studio treningu „One for

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

One – Trening personalny” (ul. Krzywa 2), Fitness Studio Marta (ul. Gospodarska 50). Zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży organizują DNS Studio Tańca oraz „Ślusarczyk Dance Academy...”¹⁵.

Uprawianie sportu wiąże się z kreowaniem mody na zdrowy styl życia, aktywne spędzanie wolnego czasu, ale również może być sposobem budowania relacji międzyludzkich, aktywności społecznej, współpracy z innymi. Opisując tę sferę życia językiem nauk społecznych, można sformułować tezę, iż działalność sportowa może być instrumentem wzmacniania kapitału społecznego. *„Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność...”¹⁶.*

Podkowa Leśna:

W Podkowie Leśnej działalność sportową prowadzą:

- Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich;
- 2 Uczniowskie Kluby Sportowe, działające przy miejscowych placówkach edukacyjnych (silne sekcje piłki ręcznej);
- 4 organizacje pozarządowe o profilu sportowym:

¹⁵ Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Milanówka na lata 2011-2015

¹⁶ Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Milanówka na lata 2011-2015

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- „Podkowińskie Towarzystwo Biegowe”;
- Stowarzyszenie Podkowiński Klub Sportowy „Mustangi”;
- „Sportowa Podkowa”;
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Podkowa”.

Wiodącą organizacją sportową w mieście jest „Podkowińskie Towarzystwo Biegowe”, którego celami są: *„...1. Propagowanie biegania i innych form sportów aerobowych. 2. Promocja mody na sport i rekreację ruchową jako alternatywnych sposobów spędzania czasu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. 3. Edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia, sportu dla wszystkich, turystyki, rekreacji. 4. Integrowanie lokalnych społeczności w działaniach na rzecz aktywnego trybu życia, działania na rzecz wzmocnienia więzi międzyludzkich i międzypokoleniowych. 5. Inicjowanie lokalnych, regionalnych oraz ponadregionalnych przedsięwzięć sportowych i rekreacyjnych, kulturalnych i społecznych. 6. Współpraca z krajowymi i zagranicznymi stowarzyszeniami, klubami sportowymi o podobnym charakterze oraz ośrodkami akademickimi. 7. Promocja postaw społecznych poprzez włączanie dzieci, młodzieży i dorosłych do aktywnego zaangażowania w wolontariat, integracja środowisk szkolnych. 8. Popularyzowanie sportu wśród osób niepełnosprawnych umysłowo i ruchowo. Propagowanie szacunku dla niepełnosprawności oraz integracji ze społeczeństwem poprzez aktywizację społeczną środowisk osób niepełnosprawnych. 9. Pielęgnowanie tradycji sportowych, waleń Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej, pobudzanie obywatelskiej inicjatywy mieszkańców do aktywności fizycznej oraz promowanie Podkowy Leśnej jako terenu do uprawiania czynnej rekreacji, sportu i turystyki. 10. Inicjowanie i popieranie inicjatyw sportowych, społecznych,*

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

kulturalnych i gospodarczych, podejmowanych na rzecz dobra publicznego...”¹⁷.

„Podkowieńskie Towarzystwo Biegowe” jest organizatorem m.in. najbardziej popularnej imprezy sportowej w Podkowie Leśnej, „Podkowieńskiej Dychy”. W latach 2013-2015 odbyły się trzy edycje tych zawodów. W imprezie biorą udział biegacze o różnych potencjałach, w tym osoby żyjące z niepełnosprawnością, zatem impreza ma charakter integracyjny. W trzeciej edycji, która odbywała się 31.05.2015 r., zawodnicy rywalizowali w biegu głównym na 10 kilometrów oraz biegu towarzyszącym na dystansie 2,5 kilometra. Dodatkowo zorganizowane zostały biegi dla dzieci w różnych kategoriach biegowych, a także liczne atrakcje towarzyszące. Warto zaznaczyć, że impreza odbywa się dzięki hojności sponsorów, ponadto jej organizacja wspomagana jest przez pracę wolontariuszy¹⁸. Warto zaznaczyć, że działalność miejscowych organizacji pozarządowych w sferze sportu i rekreacji została omówiona podczas dedykowanego tej tematyce Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI). Respondenci postrzegają „Podkowieńskie Towarzystwo Biegowe” jako najważniejszą organizację sportową w mieście, która „...spełniła rolę edukacyjną”, sprawiając, że „...ludzie wyszli z domów...”, a „w Podkowie wzrosła liczba osób biegających...”¹⁹.

Kolejną organizacją o profilu sportowym jest Stowarzyszenie Podkowieński Klub Sportowy „Mustangi”. Jak można przeczytać na profilu organizacji na portalu społecznościowym Facebook, „...celem działania Stowarzyszenia jest prowadzenie działalności w zakresie promocji sportu, popularyzacja oraz rozwój kultury fizycznej wśród

¹⁷ Statut „Podkowieńskiego Towarzystwa Biegowego”, za: <http://ptb-podkowa.pl/>

¹⁸ Źródło: <http://ptb-podkowa.pl/>

¹⁹ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

dzieci...”²⁰. PKS „Mustangi” postrzegany jest jako relatywnie nowa organizacja, która korzysta z dotacji po wygraniu miejskiego konkursu na realizację sportowych zadań publicznych. Podmiot ten „działa na bazie szkoły...”, prowadząc cykliczne, całoroczne, zajęcia dla dzieci (piłka nożna). Ich dodatkowym źródłem finansowania są również składki, pobierane od uczestników²¹.

W mieście funkcjonuje również Stowarzyszenie „Podkowa Sportowa”, które jest nowym podmiotem w środowisku lokalnym (data rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym: 23.09.2015 r.). Organizacja postrzegana jest jako aktywna i posiadająca „mnóstwo pomysłów”, ponieważ w krótkim okresie działalności zorganizowała dwie imprezy: „Narodowy Dzień Sportu” (3.10.2015 r.) oraz „Badminton w Podkowie. Turniej rodzinno-szkolny im. Św. Teresy” (21.11.2015 r.). Zdaniem uczestników Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI) „Podkowa Sportowa” jest organizacją, która „...dopiero wchodzi” [na lokalną scenę „trzeciego sektora” – przyp. aut.], lecz ma szansę na „wypełnienie luki z punktu widzenia zadań własnych miasta...”. Warto dodać, że – podobnie, jak PKS „Mustangi” - organizacja „Podkowa Sportowa” korzysta z dotacji miejskich²².

Na terenie Podkowy Leśnej zarejestrowane jest również Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Podkowa”. Obszerny opis oferty tej organizacji opublikowany został na jej stronie internetowej. „...Podstawową działalnością klubu jest prowadzenie nauki jazdy konnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych (na dużych i małych koniach). Naukę jazdy konnej prowadzimy na oświetlonej ujeżdżalni o wymiarach 40mx100m. Klub posiada

²⁰ Źródło: https://www.facebook.com/PKS-Mustangi-523564051108518/info/?ref=page_internal

²¹ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

²² Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015; <http://www.podkawasportowa.pl/>

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

także zadaszony ring o śr. 13 m, szczególnie praktyczny jesienią i zimą. Jazdy spacerowe odbywają się w pobliskim Lesie Młochowskim. Prowadzimy także zajęcia hipoterapeutyczne, organizujemy obozy jeździeckie dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zawody, rajdy i przeróżne imprezy jeździeckie. Na stałe do kalendarza imprez stajennych wpisały się Dni Otwarte, Wojtusie, Hubertus i Jasełka. Przy klubie działa Stowarzyszenie Ułanów Grochowskich zajmujące się rekonstrukcją formacji kawaleryjskich z okresu II RP i wojen napoleońskich. Oferujemy także pensjonaty w atrakcyjnych cenach dla koni prywatnych właścicieli...”²³.

Jak wynika z lektury miejscowych dokumentów strategicznych, oferta sportowa w Podkowie Leśnej jest raczej skromna, niewystarczająca: „Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich rozpoczęło działalność w 2008 roku w odrestaurowanym z funduszy UE Pałacyku Kasynie; w 2009 r. nastąpiło połączenie z Miejskim Ośrodkiem Kultury i powstała nowa samorządowa placówka kultury. W ofercie Centrum znajdują się propozycje zajęć stałych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W 2012 roku odbywały się zajęcia całoroczne dla dzieci (9 w tym: muzyka, teatr, plastyka, taniec, modelarnia) z których skorzystało łącznie 102 uczestników, dla dorosłych (3 w tym: zajęcia teatralne i taniec), z których skorzystało łącznie 48 odbiorców, dla młodzieży (3 w tym: teatr, muzyka, film) w których brało udział 26 osób. Centrum proponuje również szereg zajęć prowadzonych przez animatorów –podwykonawców, takich jak: joga, taniec, tai-chi, karate, nauka języków obcych, z których w 2012 roku skorzystało łącznie 157 osób. (...) Niska ocena możliwości czynnego uprawiania sportu, a także udziału w imprezach sportowych jako widz wynika najprawdopodobniej z niedostatecznej oferty sportowej w mieście. Jedynie przy obu szkołach działają na zasadach stowarzyszenia Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS), jednak

²³ Źródło: <http://www.tkkfpodkowa.hg.pl/>

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

one oferują zajęcia sportowe kierowane jedynie do uczniów szkoły. Od czasu wybudowania nowej sali sportowej przy szkole niepublicznej w 2011 roku istnieje możliwość jej wynajęcia w godzinach popołudniowych i organizacji zajęć rekreacyjnych lub sportowych. Z obserwacji wynika jednak, że na terenie miasta nie działają w sposób regularny kluby sportowe młodzieży i dorosłych, a z oferty wynajmu sali korzystają nieliczne grupy koleżeńskie amatorsko uprawiające różne dyscypliny sportu (piłka nożna, siatkówka i koszykówka)...”²⁴.

Zagadnienia związane z działalnością sportową w Podkowie Leśnej zostały szczegółowo omówione podczas Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI) z lokalnymi ekspertami. Jako miejscową specyfikę postrzegane jest zjawisko korzystania przez podkowieńców z infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na obszarze gmin ościennych („w tenisowym klubie sportowym w Brwinowie około 80 proc. klientów jest z Podkowy...”). W opinii respondentów, przyczyną jest brak odpowiedniej infrastruktury na terenie miasta („mamy sukcesy w amatorskim tenisie, który jest uprawiany w okolicznych gminach ze względu na brak infrastruktury w Podkowie...”). W opinii badanych, sytuacja w dziedzinie sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej zmierza w dobrym kierunku. Ich zdaniem, można mówić o rozwoju, czy pozytywnych zmianach, czego dowodem jest powstawanie nowych organizacji o profilu sportowym w okresie ostatnich trzech lat. Oprócz wyżej wymienionych NGO o profilu sportowym w mieście funkcjonują również podmioty zewnętrzne, które kierują swoją ofertę do społeczności lokalnej („na terenie Podkowy działają inne organizacje spoza miasta, które wypełniają lukę w Podkowie, np. Tennis Life z Brwinowa, który korzysta z podkowieńskiej infrastruktury szkolnej...”). Respondenci podkreślali, że w miejscowych szkołach działają uczniowskie kluby sportowe („bardzo silna jest piłka ręczna...”), a nauczyciele wychowania fizycznego pełnią lub potencjalnie mogą wypełniać

²⁴ Źródło: „Strategia zrównoważonego rozwoju Miasta Ogrodu Podkowa Leśna na lata 2013-2025 (aktualizacja)”

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

funkcję animatorów. Zdaniem badanych do lokalnej specyfiki zaliczyć można fakt, iż podkowanie najczęściej uprawiają indywidualne, nierzadko niszowe dyscypliny sportu (tenis, narciarstwo biegowe, biegi). Dyscypliny zespołowe najczęściej są uprawiane przez młodzież szkolną lub grupy koleżeńskie (*„jest liga oldboyów, która od lat gra w nogę lub w siatkę...”*)²⁵.

Część uczestników Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI), zwłaszcza przedstawiciele „trzeciego sektora” dość krytycznie ocenia sposób realizacji zadań z zakresu sportu i rekreacji przez samorząd gminy. Ich zastrzeżenia dotyczyły braku aktywności, koordynacji i zarządzania na poziomie miasta, a także – szerzej – deficytu świadomej, przemyślanej i długofalowej polityki samorządu w tej sferze życia. W opinii rozmówców w mieście nie ma aktualnie komórki organizacyjnej, ani pracownika, który zajmowałby się sportem. Zadania publiczne w tej dziedzinie realizowane są w miejscowych szkołach (działania skierowane do uczniów tych placówek), jak również przez podmioty „trzeciego sektora” (przedsięwzięcia adresowane do szerszej publiczności). W każdym roku miasto ogłasza konkursy na powierzenie lub wspieranie zadań publicznych z zakresu sportu i rekreacji, jednak – zdaniem respondentów – kwota przeznaczona na ten cel jest niewspółmiernie niska, a dodatkowo nie zawsze dostępna pula środków jest wykorzystywana. Część rozmówców uważa, że samorząd powinien włączać się w kreowanie prozdrowotnych zachowań i postaw społecznych (np. poprzez edukację, czy prowadzenie kampanii społecznych), a także aktywnie wspierać organizacje pozarządowe, które funkcjonują dzięki zaangażowaniu niewielkich grup lokalnych społeczników²⁶.

²⁵ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

²⁶ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

2.2. Analiza zasobów infrastrukturalnych w gminach obszaru PTO

W tym rozdziale prezentowane są informacje na temat infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, dostępnej na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów, a więc w gminie Brwinów, a także Milanówku oraz Podkowie Leśnej.

Gmina Brwinów:

- Stadion Brwinowski Klub Sportowy Naprzód ul. Turystyczna 4, 05-840 Brwinów;
- Moje boisko – Orlik 2012 Żółwin, ul. Szkolna, 05-807 Podkowa Leśna;
- PaTaTaj. Szkoła jazdy konnej ul. Krótka 9, 05-805 Kanie;
- Ludowy Klub Sportowy Wolta Żółwin, ul. Nadarzyńska 30, 05-807 Podkowa Leśna;
- Klub Sportowy Tennis Life ul. Żwirowa 18, 05-840 Brwinów;
- SOHO Body Spirit ul. Grodziska 46, 05-840 Brwinów;
- Bit Fitness Club ul. Wilsona 17a, 05-840 Brwinów;
- Boiska sportowe przy Zespołach Szkół w Brwinowie, ul. Piłsudskiego 11, 05-840 Brwinów, ul. Żwirowa 16, 05-840 Brwinów;
- Boisko w Parzniewie ul. Główna, Parzniew;
- Place zabaw;
- Parki: Park Miejski Brwinów (1), Żółwin (2), ul. Grodziska 2, Brwinów (3)²⁷.

²⁷ Źródło danych: Urząd Gminy Brwinów, za: „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brwinów na lata 2014-2020”

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Milanówek:

- Miejska Hala Sportowa nr 1 przy Zespole Szkół Gminnych nr 3, wybudowana w 2002 r.;
- Miejska Hala Sportowa nr 2 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1 wybudowana w 2006 r.;
- stadion sportowy na Turczynku, modernizowany od 1999 r., w skład którego wchodzi: boisko główne o nawierzchni z trawy naturalnej, boisko boczne z nawierzchnią z trawy naturalnej, boisko pełnowymiarowe ze sztuczną nawierzchnią;
- kąpielisko miejskie odkryte, wybudowane w 1970 r.;
- Miasteczko Ruchu przy Zespole Szkół Gminnych nr 3 ul. Żabie Oczko 1;
- tor wrotkarski oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią przy ul. Wójtowskiej 3;
- boisko piłkarskie typu „Orlik 2012”;
- korty tenisowe przy Milanowskim Centrum Kultury, działające od 1928 r.;
- boiska do piłki koszykowej przy ul. Fiderkiewicza 41 i ul. Sportowej;
- Strzelnica Pneumatyczna w budynku Zespołu Szkół nr 1;
- ścieżka rowerowa o łącznej długości 2,8 km; biegnąca wzdłuż ul. Królewskiej do Grodziska Mazowieckiego.

Podkowa Leśna:

W Podkowie Leśnej dostępne są następujące obiekty sportowe:

- hala sportowa o wymiarach płyty boiska 36 m x 19 m, przy Zespole Szkół Samorządowych z widownią na 100 osób do gry w piłkę koszykową, nożną, siatkową

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

i ręczną. Hala została wyposażona w nowe przyrządy sportowe do wykonywania ćwiczeń gimnastycznych m.in. skok przez skrzynię czy kozła, podciąganie się na drążku i drabinkach;

- druga sala gimnastyczna o wymiarach płyty boiska 10,5 m x 18 m, przy Zespole Szkół Samorządowych do gier i zajęć sportowych;
- dwa boiska: asfaltowe (o rozmiarach 50 x 30 m do gry w piłkę nożną) oraz niewielkie boisko z nawierzchnią ziemną nieprzystosowane do uprawiania żadnej dyscypliny;
- skate-park na terenie dawnego MOK do rekreacyjnego trenowania jazdy na rolkach, deskorolkach oraz rowerach wyczynowych. Wyposażony jedynie w kilka elementów/urządzeń;
- kompleks dwóch sal sportowych o łącznej powierzchni około 1000 m² przy Społecznej Szkole Podstawowej im. św. Teresy, nowo wybudowane i oddane do użytku we wrześniu 2010 roku;
- prywatne ośrodki jazdy konnej (stadnina PTTK, ul. Głogów, a także 3-4 inne stadniny na obrzeżach miasta i w Żółwinie)²⁸;
- siłownie plenerowe²⁹.

Ponadto w mieście znajdują się cztery turystyczne szlaki piesze:

²⁸ Źródło: Strategia zrównoważonego rozwoju miasta ogrodu Podkowa Leśna na lata 2013-2025 (aktualizacja).

²⁹ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- czerwony: z północy, od strony Rokitna i Brwinowa ulicami Podkowy Leśnej przez Las Młochowski do leśniczówki „Na Dębaku”; fragment Podwarszawskiego Szlaku Okrężnego; długość na terenie Podkowy ok. 3,5 km (całość ok. 4 km);
- niebieski, im. J. Iwaszkiewicza: od stacji PKP Brwinów, przez Stawiska, do Podkowy Leśnej Wschodniej, a dalej przez Las Młochowski do Karolina, Nadarzyna i Komorowa; długość na terenie Podkowy ok. 6 km;
- zielony: przez lasy otaczające Podkowę, przez rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego, do leśniczówki „Na Dębaku”, a dalej do uroczyska Zosin i stacji WKD w Otrębusach; długość na terenie Podkowy ok. 6 km (całość ok. 8 km);
- żółty: od stacji WKD Podkowa Leśna do rezerwatu im. Bolesława Hryniewieckiego, a dalej przez las do przystanku WKD w Otrębusach; długość na terenie Podkowy ok. 4 km (całość ok. 7 km)³⁰.

Na terenie Podkowy Leśnej funkcjonuje również infrastruktura rowerowa:

„Warunki do uprawiania sportów rowerowych a także do korzystania z roweru do codziennego poruszania się po Podkowie Leśnej są dobre. Przez część zurbanizowaną miasta przebiega trasa rowerowa z południa na północ miasta (wzdłuż dróg powiatowych). Jej naturalnym uzupełnieniem byłaby analogiczna trasa przebiegająca ze wschodu na zachód miasta (np. wzdłuż torów kolejki WKD (powstał projekt koncepcyjny jej przebiegu). Ponadto z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna wyznaczono i oznakowano na terenie Lasu Młochowskiego trzy pętle rowerowe: małą (ok. 4 km), średnią (ok. 5 km) i dużą (ok. 9 km). Przy wjeździe do lasu od ul. Krasieńskiego i w miejscu

³⁰ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

rozwidlenia szlaków stoją tablice informacyjne z planem tras pieszych i rowerowych. Towarzystwo dba o czytelność oznakowania, w 2012 r. odnowiło również tablice informacyjne z zaznaczeniem przebiegu tras oraz postawiło 14 tablic z informacjami o walorach historycznych i przyrodniczych lasu (ścieżka edukacyjna). Prace dofinansowano ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013...”³¹.

2.3. Analiza silnych i słabych stron sportu i rekreacji w gminach PTO

W ramach badań opinii mieszkańców obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów, zrealizowanych jesienią roku 2015, uzyskano pewne oceny, dotyczące kwestii związanych ze sportem i rekreacją. Między innymi respondenci udzielali odpowiedzi na serię pytań o sukcesy i porażki władz swoich gmin.

³¹ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Tabela 2. Postrzegane sukcesy i porażki władz gminy

	bezpieczeństwo mieszkańców																	
	jakość obsługi klienta w urzędzie gminy/miasta																	
	utrzymanie czystości i porządku																	
	budowa i utrzymanie obiektów sportowych (hale, boiska, baseny)																	
	budowa i utrzymanie szkół																	
	pozyskiwanie dotacji z UE																	
	promocja gminy/miasta																	
	budowa i utrzymanie żłobków i przedszkoli																	
	organizacja plenerowych imprez dla mieszkańców																	
	budowa i utrzymanie obiektów kulturalnych																	
	jakość i ceny usług komunalnych (woda, ścieki, ogrzewanie, śmieci)																	
	współpraca z organizacjami pozarządowymi																	
	remonty i utrzymanie budynków komunalnych i socjalnych																	
	wspieranie pomocy społecznej																	
	wspieranie ochrony zdrowia																	
	komunikacja, transport publiczny																	
	budowa, remonty i utrzymanie dróg																	
	przyciąganie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy																	
ranking (sukces - porażka)	34%	32%	29%	23%	22%	16%	16%	15%	13%	12%	8%	7%	7%	6%	4%	0%	-3%	-7%
sukces	41%	38%	38%	33%	30%	24%	26%	25%	27%	24%	21%	11%	17%	12%	19%	21%	24%	15%
porażka	7%	5%	9%	10%	8%	8%	11%	10%	14%	13%	13%	4%	10%	7%	15%	21%	27%	22%
ani porażka, ani sukces	48%	46%	49%	46%	53%	45%	51%	54%	51%	52%	57%	48%	54%	50%	57%	51%	46%	47%
nie wiem/trudno powiedzieć	4%	11%	4%	11%	9%	23%	12%	11%	8%	11%	9%	37%	19%	31%	9%	7%	3%	16%

Respondentom zaprezentowano zestaw 18 kategorii - dziedzin lub sfer życia, za które mogą odpowiadać władze samorządowe. Uczestnicy badania oceniali, czy daną dziedzinę należy uznać za sukces, czy porażkę władz ich gminy (możliwe było również udzielenie odpowiedzi neutralnej lub ambiwalentnej). Prezentowane powyżej dane obejmują odsetki badanych, którzy interpretują daną dziedzinę jako sukces lub porażkę

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

władz gminy, a także ranking (różnica między odsetkiem ocen pozytywnych a negatywnych, prezentowana w punktach procentowych).

Budowa i utrzymanie obiektów sportowych (boisk, hal sportowych, basenów) znalazła się na wysokim, czwartym miejscu wśród sukcesów władz lokalnych. Tę sferę działalności samorządu jako sukces postrzega 33 proc. władz lokalnych, zaś przeciwną opinię w tej kwestii podziela co 10. uczestnik pomiaru.

Tabela 3. Budowa i utrzymanie obiektów sportowych jako sukces lub porażka władz gminy³²

	ogółem	Brwinów	Milanówek	Podkowa Leśna	miasto	wieś
porażka	10%	12%+	7%-	8%	9%-	13%+
ani porażka, ani sukces	46%	45%	44%	55%+	47%	43%
sukces	33%	29%-	41%+	27%	35%+	27%-
nie wiem	11%	13%+	9%-	10%	10%-	17%+

Najbardziej pozytywnie postrzegają tę sferę działalności samorządu mieszkańcy Milanówka, dalej – badani z Podkowy Leśnej, natomiast najwięcej krytycznych opinii formułowali respondenci z gminy Brwinów. Dodajmy, że nieco wyższe oceny wyrazili mieszkańcy miast w porównaniu do osób zamieszkujących na obszarach wiejskich.

³² W poniższej tabeli przy niektórych wynikach procentowych występują oznaczenia „+” lub „-”. Oznaczają one, że w danym przypadku występują dodatnie lub ujemne różnice istotne statystycznie na poziomie 95 proc.

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Wykres 4. Priorytety inwestycyjne na obszarze PTO

Badani mieszkańcy obszaru PTO wskazywali dziedziny, na które władze ich gmin powinny przeznaczać najwięcej środków finansowych. Respondenci mogli wymienić maksymalnie 3 priorytety inwestycyjne. Budowę i utrzymanie obiektów sportowych wskazało 17 proc. ankietowanych, odpowiedź ta znalazła się na 5. miejscu. Powyższy pogląd najczęściej podzielają osoby w wieku 30-39 lat (22 proc.), natomiast najrzadziej – osoby w wieku 60 lub więcej lat (12 proc.). O potrzebie inwestowania w infrastrukturę sportową w większym stopniu przekonani są mieszkańcy miast (18 proc.) w porównaniu do osób zamieszkujących na obszarach wiejskich (13 proc.). Opinia ta jest szczególnie

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

rozpowszechniona wśród uczniów i studentów (28 proc.) i posiadających stałą pracę (19 proc.), a także respondentów o łącznych dochodach w gospodarstwie domowym między 3 001 zł a 5 000 zł miesięcznie (21 proc.).

Tabela 5. Akceptacja stwierdzenia na temat swojej gminy

	W mojej gminie brakuje możliwości uprawiania sportu
zdecydowanie się zgadzam (5)	9%
raczej się zgadzam (4)	28%
częściowo się zgadzam, częściowo się nie zgadzam (3)	42%
raczej się nie zgadzam (2)	15%
zdecydowanie się nie zgadzam (1)	6%
ZGADZAM SIĘ (4+5)	37%
NIE ZGADZAM SIĘ (1+2)	21%
brak odpowiedzi	1%
Średnia (skala 1-5)	3,18

Respondentom zaprezentowano kilka stwierdzeń na temat ich gmin, przy czym jedno z nich dotyczyło możliwości uprawiania sportu. Ankietowani mogli zgodzić się lub nie zgodzić z ich treścią, wykorzystując pięciostopniową skalę akceptacji. 37 proc. badanych podziela pogląd, iż w aktualnie zamieszkiwanych przez nich gminach brakuje możliwości uprawiania sportu. Odminną opinię na ten temat formułuje przeszło 1 na 5 ankietowanych.

Tabela 6. Akceptacja stwierdzenia „W mojej gminie brakuje możliwości uprawiania sportu” w poszczególnych gminach oraz z podziałem na miasto i wieś

	ogółem	Brwinów	Milanówek	Podkowa Leśna	miasto	wieś
ZGADZAM SIĘ (4+5)	37%	45%+	24%-	38%	33%-	47%+
NIE ZGADZAM SIĘ (1+2)	21%	19%	24%	22%	22%	18%
Średnia (skala 1-5)	3,18	3,30	3,00	3,24	3,13	3,34

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Powyższe rozkłady wyników korespondują z danymi na temat oceny różnych sfer działalności miejscowych samorządów. Brak wystarczających możliwości uprawiania sportu w największym stopniu doskwiera mieszkańcom gminy Brwinów, potem – respondentom z Podkowy Leśnej, zaś najbardziej pozytywnie postrzegają sytuację w tej dziedzinie osoby zamieszkujące w Milanówku. Wyraźnie widać, że tego rodzaju potrzeby są znacznie większe na obszarach wiejskich w porównaniu z miastami położonymi na obszarze PTO³³.

Zestaw informacji na temat pomocy społecznej i sytuacji wybranych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym zawiera raport z badania opinii mieszkańców, dotyczącego warunków życia i jakości usług publicznych, które zostało przeprowadzone w roku 2014 na zlecenie Urzędu Miasta Podkowa Leśna, Urzędu Gminy Brwinów oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo”. Co istotne, analogiczny pomiar zrealizowano również w roku 2011. Sondaż objął ówczesny obszar funkcjonowania LGD „Zielone Sąsiedztwo”, a więc gminę Brwinów i miasto Podkowa Leśna. Badanie zostało przeprowadzone na prostej próbie losowej adresów (w Brwinowie na próbie warstwowej). Liczebność zrealizowanej próby wyniosła 543 osoby (w Podkowie Leśnej: N=223 osoby, w Brwinowie: N=320 osób). W raporcie z tego sondażu odnaleźć można m.in. następujące dane:

- pozytywna ocena możliwości udziału w imprezach sportowych jako widz: niemal 44 proc. w Podkowie Leśnej, ponad 37 proc. w Brwinowie;
- pozytywna ocena możliwości czynnego uprawiania sportu: prawie 53 proc. w Podkowie Leśnej, niemal 40 proc. w Brwinowie;

³³ „Opracowanie strategii współpracy w dziedzinie świadczenia usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów (tj. gmin Brwinów, Milanówek i Podkowa Leśna) oraz lepszego dostosowania usług w tym zakresie do zmian demograficznych. Raport z badań ilościowych i jakościowych”, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- pozytywna ocena dostępności miejsc rekreacyjnych: ponad 59 proc. w Podkowie Leśnej, niemal 32 proc. w Brwinowie.

We wspomnianym sondażu respondenci wskazali następujące priorytety inwestycyjne, a więc sfery życia, które – ich zdaniem – powinny być „szczególnie wspierane”. Sport i rekreację wymieniło w tym kontekście prawie 32 proc. badanych mieszkańców Podkowy Leśnej, natomiast analogiczny wskaźnik w gminie Brwinów wynosił 28 proc³⁴.

Pogłębiona analiza zebranych materiałów źródłowych uprawnia do sformułowania następujących mocnych i słabych stron, związanych ze sportem i rekreacją w Podkowie Leśnej, a także na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów.

Mocne strony:

- Obszar PTO jest terenem o dogodnych warunkach do uprawiania sportu i rekreacji, turystyki, aktywnego spędzania wolnego czasu;
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia i aktywności ruchowej, zmiana zachowań i postaw społecznych wśród mieszkańców PTO;

³⁴ „Opinie mieszkańców Gminy Brwinów i Podkowa Leśna nt. warunków życia i jakości usług publicznych”, Raport z badań, 2014 r. Uwaga metodologiczna: podstawą procentowania dla cytowanych powyżej wskaźników nie zawsze są wszyscy uczestnicy badania. W niektórych przypadkach są to ich wyselekcjonowane grupy, które udzielały odpowiedzi na poszczególne pytania (tzw. „filtrowanie respondentów”). Z obliczeń wyłączone zostały braki danych oraz odpowiedzi „ucieczkowe” (typu „nie wiem/trudno powiedzieć”).

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- Marka PTO, powiązana z uprawianiem sportu, aktywnością ruchową i zdrowym trybem życia, ale również budowaniem relacji międzyludzkich, zaangażowaniem na rzecz dobra wspólnego, czy wzmacnianiem kapitału społecznego;
- Rozwój infrastruktury sportowej w okresie ostatnich kilku lat: 33 proc. mieszkańców obszaru PTO postrzega budowę i utrzymanie obiektów sportowych jako sukces władz swoich gmin (na czwartym miejscu spośród kilkunastu porównywanych sfer życia);
- Waga, jaką społeczności lokalne przywiązują do kwestii sportu i rekreacji: 17 proc. mieszkańców obszaru PTO oczekuje, że rozwój infrastruktury sportowej będzie priorytetem inwestycyjnym miejscowych samorządów (na piątej pozycji);
- Współpraca między partnerskimi gminami obszaru PTO, możliwość utworzenia wspólnej, wzajemnie komplementarnej oferty (np. korzystanie z infrastruktury w sąsiednich gminach, wspólne przedsięwzięcia sportowe...);
- Silne uczniowskie kluby sportowe, nauczyciele jako animatorzy działalności sportowej i rekreacyjnej (we wszystkich gminach obszaru PTO);
- Powstawanie nowych organizacji pozarządowych o profilu sportowym w Podkowie Leśnej, rozwój, poczucie, że sytuacja w tej sferze życia zmierza w dobrym kierunku;
- Rozpoznawalna impreza biegowa o zasięgu ponadlokalnym („Podkowieńska Dycha”);
- Sukcesy w różnych dyscyplinach sportu, np. w amatorskim tenisie, kite surfing, czy bojerach, dość rozpowszechnione uprawianie narciarstwa biegowego w Podkowie Leśnej;

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Słabe strony:

- Niski udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w ogólnych wydatkach budżetów gmin obszaru PTO (na tle regionu i kraju);
- Niewystarczająca liczba imprez kulturalnych i sportowych o charakterze ponadlokalnym na obszarze PTO;
- Niskie lub ambiwalentne oceny możliwości uprawiania sportu, a także udziału w wydarzeniach sportowych jako widz na obszarze PTO;
- Niewystarczająca komunikacja społeczna, brak wymiany informacji i wzajemnej promocji wydarzeń sportowych między gminami obszaru PTO;
- Skromna oferta i niewystarczający rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowej, zwłaszcza w Podkowie Leśnej na tle pozostałych gmin obszaru PTO, mimo pozytywnych zmian w okresie ostatnich kilku lat (np. brak kortów tenisowych, tylko 1 boisko do gier zespołowych...);
- Niewielka liczba klubów sportowych w Podkowie Leśnej;
- Brak miejsca na realizację większych inwestycji sportowych w Podkowie Leśnej;
- Brak świadomej, przemyślanej i długofalowej polityki samorządu w sferze sportu w Podkowie Leśnej, brak aktywnej roli miasta, wsparcia i koordynacji działań sportowych i rekreacyjnych (np. brak dedykowanej tej sferze życia komórki organizacyjnej lub pracownika Urzędu Miasta);
- W opinii części uczestników Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI) aktywność mieszkańców Podkowy Leśnej w sferze sportu ma charakter deklaracyjny i nie zawsze przekłada się na konkretne działania („...podkowanie z jednej strony artykułują potrzebę uprawiania sportu, a często kończy się na tym, że mają świadomość, że są takie możliwości...”).

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

3. Operacjonalizacja Planu

3.1. Generalne założenia

Niniejszy „Plan rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi. W szczególności należy tu wymienić „Plan Marketingu Społecznego obszaru PTO”, jak również „Zintegrowaną strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”.

W pierwszym z wymienionych dokumentów znajduje się zestaw informacji na temat wizerunku marki Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów, która będzie pozycjonowana m.in. jako dogodne miejsce do uprawiania sportu. Jako rekomendowane kierunki rozwoju i wspólne działania gmin obszaru PTO proponowane są m.in. przedsięwzięcia z zakresu sportu i rekreacji. Poniżej prezentujemy rekomendowaną w „Planie Marketingu Społecznego” misję i wizję obszaru PTO z zaznaczeniem fragmentów obejmujących wspomniane sfery życia.

Proponowana wizja obszaru PTO

Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów jest „klimatycznym”, spokojnym, bezpiecznym i przyjaznym miejscem do życia; łączącym ludzi, zabytkową architekturę, krajobraz i przyrodę; jest unikatowym miejscem pozytywnych relacji, wzajemnej współpracy, aktywności i partycypacji obywatelskiej, ostoją tradycji, dziedzictwa kulturowego i historycznego, a zarazem miejscem nowoczesnym, dynamicznym, rozwijającym się,

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

o wysokiej jakości życia i odpowiednim standardzie usług publicznych; PTO jest miejscem dla osób potrzebujących aktywności fizycznej, rekreacji i wypoczynku z wykorzystaniem dobrze utrzymanej infrastruktury i obiektów sportowo-rekreacyjnych; jest również silnym ośrodkiem edukacji i wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym³⁵.

Proponowana misja PTO w obszarze komunikacji marketingowej

Kluczowe przesłanie zintegrowanej komunikacji marketingowej Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów to: społeczność lokalna o wysokim kapitale zaufania i przyjaznych relacjach międzyludzkich, skutecznie współpracująca i przeciwdziałająca niekorzystnym zjawiskom demograficznym oraz wyzwaniom społecznym. PTO to dynamiczna, ucząca się i niezwykła społeczność lokalna, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców i gości poprzez harmonijne powiązanie tradycji, historii, przyrody i nowoczesności, oferująca unikatową w skali kraju ofertę turystyczną, kulturową, sportowo-rekreacyjną i edukacyjną³⁶.

Warto dodać, że obszar sportu uznany został za jedną z istotnych dziedzin współpracy partnerskiej między gminami obszaru PTO, czego efektem są również zapisy „Zintegrowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”. Między innymi zakłada się wspólną realizację imprez kulturalnych lub sportowych, a także wymianę informacji i wzajemną promocję wydarzeń, inicjowanych przez poszczególnych partnerów. „...Indywidualne działania poszczególnych gmin również mogą być realizowane pod marką Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów, jeśli spełniać będą ustalone i zaakceptowane

³⁵ „Plan Marketingu Społecznego obszaru PTO”, Lokalne Badania Społeczne, 2015

³⁶ Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

przez wszystkich partnerów warunki brzegowe (np. wzajemne informowanie się o planowanych wydarzeniach, komplementarność działań zamiast niepotrzebnej konkurencji między partnerami, wzajemne korzystanie i użyczanie posiadanych zasobów, w przypadku wydarzeń kulturalnych lub sportowych - zapraszanie odbiorców z sąsiednich gmin). Słowem, chodzi o wypracowanie trwałego i skutecznego modelu współpracy, który sprzyjać będzie osiągnięciu efektu pozytywnej synergii i tym samym pełniejszemu wykorzystaniu potencjału gmin obszaru PTO...”³⁷.

Równoległe z pracami nad przygotowaniem niniejszego dokumentu **podjęte zostały wstępne ustalenia między przedstawicielami władz trzech gmin obszaru PTO o powołaniu Stowarzyszenia „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów”**. Między innymi stworzony został wstępny projekt statutu nowej organizacji, który stał się przedmiotem konsultacji między partnerami. W tym miejscu warto przytoczyć kilka istotnych zapisów wspomnianego dokumentu. Przede wszystkim projekt statutu określa potencjalne obszary działań partnerskich: „*Stowarzyszenie (...) jest dobrowolnym zrzeszeniem gmin zawartym dla wspierania idei samorządu terytorialnego i obrony wspólnych interesów z zakresu gospodarki komunalnej, kultury, sportu, turystyki, oświaty, bezpieczeństwa publicznego, profilaktyki społecznej i ochrony środowiska naturalnego...*”³⁸. Dalej czytamy, że do projektowanych celów nowej organizacji należy m.in.: „*...2) zajmowanie stanowisk w sprawach publicznych z zakresu gospodarki komunalnej, kultury, sportu, turystyki, oświaty, bezpieczeństwa publicznego, profilaktyki społecznej i ochrony środowiska naturalnego, 3) obrona wspólnych interesów członków Stowarzyszenia z zakresu gospodarki komunalnej, kultury, sportu, turystyki, oświaty, bezpieczeństwa publicznego,*

³⁷ „Zintegrowana strategia rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”, Lokalne Badania Społeczne, 2015

³⁸ Statut Stowarzyszenia „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów”, projekt z 27.10.2015 r.

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

profilaktyki społecznej i ochrony środowiska naturalnego, (...) 5) rozwój jakościowy i ilościowy infrastruktury technicznej i społecznej, w tym m.in. zwiększenie przestrzeni publicznych służących rekreacji mieszkańców...”³⁹.

Ponadto w cytowanej już „Zintegrowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów” zaplanowane zostały cele operacyjne, z których część może być powiązana z treścią niniejszego „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”:

OBSZAR: SENIORZY I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ⁴⁰
CEL STRATEGICZNY 1
Budowa i rozwój systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w celu poprawy jakości ich życia
CELE OPERACYJNE
1.2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych 1.5. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych 1.6. Aktywne uczestnictwo seniorów w życiu społeczności lokalnej 1.7. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia

OBSZAR: UZALEŻNIENIA
CEL STRATEGICZNY 3

³⁹ Źródło: jak wyżej

⁴⁰ „Zintegrowana strategia rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Wspieranie osób oraz rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy

CELE OPERACYJNE

3.2. Promocja zdrowego stylu życia

OBSZAR: RODZINA

CEL STRATEGICZNY 4

Wzmacnianie rodzin, wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i rozwoju oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego na obszarze PTO

CELE OPERACYJNE

4.4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia
4.5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami
4.7. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich

OBSZAR: KAPITAŁ SPOŁECZNY I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

CEL STRATEGICZNY 5

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

CELE OPERACYJNE

5.4. Wspieranie lokalnej aktywności i dbałość o rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Podsumowując, „Plan rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” oparty został na założeniu, że uprawianie sportu, aktywność ruchowa i rekreacja powiązane są z turystyką i kreowaniem mody na zdrowy styl życia, ale również budowaniem relacji międzyludzkich, zaangażowaniem na rzecz dobra

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

wspólnego, wzmacnianiem kapitału społecznego, a także działaniami z zakresu profilaktyki i zagospodarowania czasu wolnego. W tym kontekście sport należy postrzegać jako jeden z instrumentów polityki społecznej, np. zwiększenia aktywności, partycypacji i integracji społecznej, a także poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Założenia te są zgodne z „Planem Marketingu Społecznego obszaru PTO”, a także „Zintegrowaną strategią rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”.

Działania rekomendowane do realizacji w ramach niniejszego opracowania opierają się na kilku kluczowych ustaleniach analitycznych:

- potrzeba sformułowania długofalowej polityki samorządu Podkowie Leśnej oraz gmin partnerskich w obszarze sportu;
- bardziej aktywne zaangażowanie samorządu, wsparcie i koordynacja działań sportowych w Podkowie Leśnej;
- bliska współpraca samorządu z lokalnymi organizacjami „trzeciego sektora” (np. konsultacje społeczne, współdecydowanie, powierzanie lub wsparcie zadań publicznych ze sfery sportu i rekreacji);
- rekomendacja zwiększenia puli środków, przeznaczonych na realizację zadań sportowych w gminach obszaru PTO;
- usprawnienie komunikacji społecznej, wymiana informacji i wzajemna promocja działań sportowych między gminami obszaru PTO;
- adresowanie dużej liczby działań sportowych do środowisk szkolnych: uczniów, rodziców i nauczycieli.

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

3.2. Grupy docelowe działań objętych Planem

Działania w ramach „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” będą – co do zasady – adresowane do **wszystkich mieszkańców gminy Brwinów oraz Milanówka i Podkowy Leśnej**. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz na szczególne potraktowanie zasługują następujące grupy docelowe:

- dzieci w wieku przedszkolnym;
- dzieci uczące się w szkołach podstawowych;
- młodzież ucząca się w szkołach gimnazjalnych;
- młodzież ucząca się w szkołach ponadgimnazjalnych;
- rodziny wychowujące dzieci lub młodzież;
- seniorzy.

W ramach Planu wyróżnia się również następujące grupy docelowe o charakterze instytucjonalnym, które mogą być nie tylko odbiorcami, ale również wykonawcami działań przewidzianych w ramach wspomnianego dokumentu:

- instytucje publiczne, w tym JST i placówki samorządowe (np. szkoły);
- organizacje pozarządowe – lokalne lub ponadlokalne, lecz prowadzące działalność na obszarze PTO;
- przedsiębiorcy;
- grupy nieformalne (np. sąsiedzkie).

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogródów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogródów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Zakłada się, że wiele zaproponowanych w tym opracowaniu działań skierowanych będzie do środowisk szkolnych na obszarze PTO, a więc do uczniów miejscowych placówek edukacyjnych, ale również do ich rodzin. Innymi słowy, przedsięwzięcia włączające dzieci i młodzież mogą być unikatowym narzędziem dotarcia do całych rodzin (np. rodziców, czy dziadków). Warto wspomnieć o kluczowej roli miejscowych nauczycieli wychowania fizycznego, którzy mogą pełnić funkcję nie tylko aktywnych współwykonawców działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszego opracowania, ale przede wszystkim współtwórców, propagatorów i animatorów działalności sportowej na obszarze PTO.

3.3. Działania proponowane do realizacji w ramach Planu

Tabela 7. Proponowane działania w dziedzinie sportu i rekreacji

Działanie	Grupy docelowe	Potencjalni realizatorzy
poprawa jakości i dostępności oferty lokalnych usług publicznych (w tym pod marką PTO, kojarzoną m.in. ze sportem, aktywnością i zdrowym trybem życia), bardziej skuteczna komunikacja tej oferty mieszkańcom, stworzenie nawyku korzystania z oferty lokalnej	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	gminy obszaru PTO, placówki edukacyjne (nauczyciele), organizacje pozarządowe
tworzenie wspólnych lub wzajemnie komplementarnych usług publicznych w trzech gminach obszaru PTO, np. zapewnienie możliwości wzajemnego korzystania z infrastruktury partnerskich gmin (w Podkowie Leśnej brakuje terenów, na których mogłyby powstawać boiska do gier zespołowych, lecz jej mieszkańcy mogą korzystać np. z Orlika 2012 lub stadionów zlokalizowanych w sąsiednich gminach)	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, placówki edukacyjne (nauczyciele), organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy...

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

wymiana informacji, wspólna promocja gminnych wydarzeń sportowych (np. na stronie „Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów”, w mediach lokalnych, na portalach społecznościowych), zapraszanie do uczestnictwa w lokalnych imprezach mieszkańców partnerskich gmin...	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, placówki edukacyjne (nauczyciele), organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy...
tworzenie wspólnych wydarzeń dla obszaru PTO, np. imprez sportowych pod marką PTO, o lokalnym i ponadlokalnym zasięgu (np. wspólne imprezy sportowe, jak turnieje o mistrzostwo PTO w różnych dyscyplinach sportu, „Sportowa niedziela”, imprezy integracyjne, międzypokoleniowe – treningi rodzinne)	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, placówki edukacyjne (nauczyciele), organizacje pozarządowe, grupy nieformalne (np. sąsiedzkie), przedsiębiorcy...
prowadzenie akcji i kampanii społecznych na obszarze PTO, np. proekologicznych, wspierających zdrowy styl życia, promujących aktywność społeczną i współpracę między ludźmi, tworzących poczucie przynależności i dumy z bycia mieszkańcem PTO (np. zachęcanie młodych ludzi do uprawiania sportu, kreowanie lokalnych autorytetów wśród młodych sportowców, promowanie ich sukcesów, wykorzystywanie znanych postaci ze świata sportu – np. trening grupowy z mistrzem, promowanie komunikacji pieszej i rowerowej...)	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, placówki edukacyjne (nauczyciele), organizacje pozarządowe...
wspólna oferta, promocja i infrastruktura turystyczna (we współpracy z LGD „Zielone Sąsiedztwo”), np. inwestycje w nowe obiekty noclegowe lub gastronomiczne, podniesienie standardu dotychczasowych usług, oznakowanie szlaków, ścieżek rowerowych i atrakcji	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne (np. sąsiedzkie), przedsiębiorcy...

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

turystycznych, stworzenie sieci wypożyczalni rowerowych, tworzenie wspólnych, innowacyjnych produktów turystycznych...		
inwestowanie w sporty kwalifikowane, często niszowe, wymagające dużych nakładów finansowych, np. tenis, squash, narciarstwo biegowe...	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież...	Urząd Miasta Podkowa Leśna, Stowarzyszenie „PTO”, przedsiębiorcy (np. partnerstwo publiczno-prywatne)...
rozbudowa i podniesienie jakości infrastruktury sportowej, np. budowa kortów miejskich, budowa tras do narciarstwa biegowego, budowa „ścieżek zdrowia” (ok. 10 km) i siłowni plenerowych, budowa ścieżek rowerowych, budowa małych, pozaszkolnych boisk wielofunkcyjnych, budowa boiska do siatkówki plażowej, rozbudowa skateparku... (w Podkowie Leśnej)	mieszkańcy obszaru PTO, w tym dzieci i młodzież, rodziny wychowujące dzieci i młodzież, seniorzy...	Urząd Miasta Podkowa Leśna, Stowarzyszenie „PTO”, przedsiębiorcy (np. partnerstwo publiczno-prywatne)...
zwiększenie stopnia wykorzystania finansowych i niefinansowych mechanizmów współpracy JST i NGO (np. zwiększenie puli środków i zakresu zadań sportowych i rekreacyjnych, powierzanych lub wspieranych ze środków publicznych, realizowanych przez NGO, korzystanie z takich instrumentów, jak np. inicjatywa lokalna, przeznaczona dla grup nieformalnych)	gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe
ustanowienie koordynatora ds. sportu w Podkowie Leśnej lub powierzenie tej roli jednej z istniejących komórek organizacyjnych miasta	mieszkańcy obszaru PTO, instytucje publiczne, organizacje	Urząd Miasta Podkowa Leśna

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

	pozarządowe, grupy nieformalne	
powołanie ciała doradczo-konsultacyjnego w sferze sportu i rekreacji (np. rady ds. sportu) – forum debaty publicznej, partycypacyjny model zarządzania obszarem sportu	mieszkańcy obszaru PTO, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Urząd Miasta Podkowa Leśna
utworzenie „Karty Mieszkańca PTO”, uprawniającej do zniżek podczas korzystania z miejscowej oferty sportowej	mieszkańcy obszaru PTO	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy...
zwiększenie stopnia integracji, aktywności społecznej i poczucia dobra wspólnego poprzez działania i projekty z obszaru sportu i rekreacji	mieszkańcy obszaru PTO	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne (np. sąsiedzkie)...
poprawa jakości i dostępności oferty z zakresu zagospodarowania czasu wolnego oraz profilaktyki uzależnień: zajęcia pozalekcyjne, zwiększenie liczby konkursów na organizację tego rodzaju zajęć i puli środków przeznaczonych na ich realizację (np. wspieranie sportowych zajęć pozalekcyjnych, SKS, klubów sportowych)	dzieci i młodzież...	Stowarzyszenie „PTO”, gminy obszaru PTO, organizacje pozarządowe

Proponowane wskaźniki realizacji założonych celów:

- poprawa poziomu zadowolenia odbiorców z jakości i dostępności oferty lokalnych usług publicznych w obszarze sportu i rekreacji;

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- liczba wspólnych lub wzajemnie komplementarnych usług publicznych w trzech gminach obszaru PTO, np. zapewnienie możliwości wzajemnego korzystania z infrastruktury partnerskich gmin;
- liczba odbiorców korzystających z tych usług;
- liczba wydarzeń sportowych, wspólnych dla obszaru PTO;
- liczba uczestników tych wydarzeń;
- liczba akcji i kampanii społecznych, np. proekologicznych, wspierających zdrowy styl życia, promujących aktywność społeczną i współpracę między ludźmi, tworzących poczucie przynależności i dumy z bycia mieszkańcem PTO;
- liczba odbiorców tych kampanii;
- liczba inwestycji w tworzenie nowych lub poprawę jakości dotychczasowych obiektów noclegowych lub gastronomicznych;
- długość nowych lub wyremontowanych ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, tras do narciarstwa biegowego, „ścieżek zdrowia” (w kilometrach);
- liczba nowych atrakcji/produktów turystycznych;
- liczba projektów promujących ciekawych ludzi z obszaru PTO i ich inicjatyw (np. znanych lub obiecujących sportowców);
- liczba nowych lub wyremontowanych obiektów sportowych (np. boisk, kortów tenisowych, siłowni plenerowych...);
- liczba użytkowników tych obiektów;
- liczba lokalnych podmiotów, oferujących zniżki użytkownikom „Karty Mieszkańca PTO” na korzystanie z usług z obszaru sportu i rekreacji;
- liczba projektów sportowych i rekreacyjnych w budżecie partycypacyjnym;
- liczba głosujących na projekty sportowe i rekreacyjne w budżecie partycypacyjnym;

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- wysokość środków finansowych, przeznaczonych na realizację projektów sportowych i rekreacyjnych w ramach budżetu partycypacyjnego;
- liczba projektów sportowych i rekreacyjnych, realizowanych w ramach funduszu sołeckiego;
- wysokość środków finansowych, przeznaczonych na realizację projektów sportowych i rekreacyjnych w ramach funduszu sołeckiego;
- liczba spotkań rady ds. sportu;
- liczba uczestników tych spotkań;
- liczba konsultacji społecznych w obszarze sportu i rekreacji;
- liczba uczestników konsultacji społecznych w obszarze sportu i rekreacji;
- liczba projektów sportowych i rekreacyjnych, realizowanych w ramach konkursów na powierzanie lub wspieranie zadań publicznych;
- liczba projektów sportowych i rekreacyjnych, realizowanych w ramach inicjatywy lokalnej;
- liczba godzin zajęć sportowych i rekreacyjnych, w ramach profilaktyki i zagospodarowania czasu wolnego;
- liczba uczestników zajęć sportowych i rekreacyjnych, w ramach profilaktyki i zagospodarowania czasu wolnego;
- liczba konkursów na realizację zajęć sportowych i rekreacyjnych, w ramach profilaktyki i zagospodarowania czasu wolnego;
- wysokość środków na realizację zajęć sportowych i rekreacyjnych, w ramach profilaktyki i zagospodarowania czasu wolnego;
- liczba artykułów na temat sportu i rekreacji na wspólnym portalu internetowym PTO;

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

- liczba artykułów na temat sportu i rekreacji, opublikowanych na lokalnych portalach informacyjnych;
- liczba artykułów na temat sportu i rekreacji, opublikowanych w serwisach internetowych gmin;
- liczba artykułów na temat sportu i rekreacji, opublikowanych w biuletynach informacyjnych gmin.

3.4. Sposób koordynacji wdrażania oraz monitorowanie realizacji Planu

W ramach niniejszego planu zakłada się, że koordynacja wspólnych działań gmin obszaru PTO z zakresu sportu i rekreacji należeć będzie do kompetencji nowego Stowarzyszenia „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów”. Szczegółowy opis koncepcji nowej organizacji znajduje się w „Zintegrowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów” oraz „Planie Marketingu Społecznego obszaru PTO”.

Na poziomie miasta Podkowa Leśna rekomenduje się natomiast podjęcie działań na rzecz prowadzenia bardziej aktywnej polityki samorządu w sferze sportu i rekreacji, co – jak wynika z przeprowadzonych badań – jest istotnym deficytem. Narzędziem służącym realizacji tego celu byłoby **powołanie koordynatora do spraw sportu lub nadanie tego rodzaju kompetencji jednej z istniejących komórek organizacyjnych miasta**. Innymi słowy, konieczne jest podjęcie przez instytucję samorządu pewnych funkcji koordynacyjnych, animacyjnych, wspierających i edukacyjnych. Osoba lub komórka organizacyjna wyznaczona do pełnienia tej roli powinna utrzymywać stały kontakt ze wszystkimi interesariuszami na poziomie lokalnym: podmiotami publicznymi, organizacjami

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

pozarządowymi, czy szkołami (jak już wspomnieliśmy, bardzo istotną rolę do odegrania mają tu miejscowi nauczyciele wychowania fizycznego).

Być może warto również rozważyć **utworzenie ciała doradczo-konsultacyjnego w sferze sportu i rekreacji** (np. rady ds. sportu), które stałoby się areną dialogu społecznego. Stałe, cykliczne spotkania tego gremium posłużyłyby identyfikacji bieżących problemów, rozpoznaniu potrzeb, wymianie myśli, opinii i doświadczeń, a także wypracowaniu partycypacyjnego modelu dochodzenia do adekwatnych rozwiązań w tej sferze życia. W ten sposób - czerpiąc z zasobów lokalnych - miejscowe środowisko mogłoby wspólnie kreować i monitorować założenia, czy cele polityki publicznej w dziedzinie sportu i rekreacji.

Niezmiernie istotne jest **oparcie tej polityki na współpracy międzysektorowej**, zwłaszcza instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi, ale również grupami nieformalnymi, czy lokalnymi liderami. Chodzi tu między innymi o wykorzystywanie finansowych (np. powierzanie lub wsparcie zadań publicznych) i niefinansowych mechanizmów współpracy JST i NGO, ale również kreowanie społecznej partycypacji. Szczególnie istotne jest prowadzenie społecznych konsultacji i współdecydowanie w takich kwestiach, jak np. organizacja konkursów dla organizacji pozarządowych (terminy, zakres tematyczny, pula środków, kryteria wyboru itp.). Z pewnością miejscowe NGO powinny – zgodnie z dotychczasową praktyką – być głównymi realizatorami przedsięwzięć sportowych, natomiast rolą samorządu byłoby udzielanie szeroko rozumianego wsparcia, a także koordynacja podejmowanych działań. Jak ujął to jeden z uczestników Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI), „...miasto powinno się włączyć od strony infrastrukturalnej, eksploatacyjnej (...) a organizacje powinny dostarczać narzędzi, działać od strony emocjonalnej, zarażać entuzjazmem...”⁴¹.

⁴¹ Badanie jakościowe na potrzeby „Planu rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO”, FGI (N=1), Analiza Danych Zastanych, Lokalne Badania Społeczne, 2015

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Do zadań gminy niewątpliwie należy również **budowa i utrzymanie infrastruktury sportowej**. W poprzednim rozdziale zaprezentowane zostały propozycje konkretnych działań w tym zakresie, w tym przedsięwzięć inwestycyjnych. Jak pokazuje zebrany materiał źródłowy, niezmiernie istotne jest zapewnienie dostępności tych obiektów dla społeczności lokalnej. Uczestnicy Zogniskowanego Wywiadu Grupowego powoływali się na przykład Grodziska Mazowieckiego, w którym przeprowadzona została – ich zdaniem – zbyt daleko idąca komercjalizacja niektórych obiektów sportowych („*Tam wydzierżawiono obiekty lokalnym przedsiębiorcom, co stworzyło monopol i wywindowało ceny...*”; „*Jeżeli właścicielem infrastruktury, tym kto to sfinansuje i będzie nad tym trzymać pieczę, będzie miasto, to jest to gwarancja odpowiednich stawek i dostępności czasowej...*”)⁴². Inaczej rzecz ujmując, chodzi o zapewnienie możliwości korzystania z obiektów sportowych mieszkańcom, zwłaszcza dostarczenie im oferty bezpłatnej lub dostępnej cenowo. Z pewnością warto współpracować również z podmiotami prywatnymi, zwłaszcza w temacie zaangażowania ich środków na rzecz realizacji infrastruktury sportowej (np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego) lub innych, istotnych społecznie celów.

W ramach realizacji aktywnej polityki samorządu w sferze sportu i rekreacji rekomendowane jest również większe zaangażowanie miasta w **działania edukacyjne i promocyjne**. Z pewnością można tu wymienić wszelkie przedsięwzięcia zmierzające do zmiany zachowań i postaw społecznych (np. kampanie społeczne, różne formy edukacyjne). Chodzi tu między innymi o kreowanie mody na zdrowy styl życia, ruch na świeżym powietrzu, czy aktywne formy spędzania wolnego czasu.

Jak już wspomnieliśmy, jednym z pomysłów na uregulowanie współpracy między gminami obszaru PTO jest utworzenie **instytucjonalnych ram funkcjonowania partnerstwa**

⁴² Źródło: jak wyżej

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

w dłuższej perspektywie czasowej. Niniejszy „Plan rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” zakłada zatem **powołanie organizacji pozarządowej pod nazwą Stowarzyszenie „Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów”**, która skupiać będzie gminę Brwinów oraz miasta: Milanówek i Podkowa Leśna. Rolą nowego podmiotu będzie wspieranie i koordynacja działań partnerstwa w wybranych sferach życia (w tym w dziedzinie sportu i rekreacji), zaś jego szczegółowe kompetencje i zakres autonomii będą uzależnione od decyzji politycznych, podejmowanych przez władze poszczególnych gmin.

Zakłada się, że **nowa organizacja odpowiedzialna będzie za zarządzanie marką PTO**, w tym koordynowanie wspólnych (ponadgminnych) działań z zakresu marketingu, promocji, komunikacji społecznej. Z pewnością można tu wymienić m.in. wspólne dla obszaru PTO przedsięwzięcia sportowe, a także projekty wspierające aktywność ruchową i zdrowy styl życia.

Ponadto **indywidualne działania z zakresu sportu i rekreacji poszczególnych gmin również mogą być realizowane pod marką Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów**, jeśli spełniać będą ustalone i zaakceptowane przez wszystkich partnerów warunki brzegowe (np. wzajemne informowanie się o planowanych wydarzeniach, komplementarność działań zamiast niepotrzebnej konkurencji między partnerami, wzajemne korzystanie i użyczenie posiadanych zasobów, w przypadku wydarzeń sportowych - zapraszanie odbiorców z sąsiednich gmin). Słowem, chodzi o wypracowanie trwałego i skutecznego modelu współpracy, który sprzyjać będzie osiągnięciu efektu pozytywnej synergii i tym samym pełniejszemu wykorzystaniu potencjału gmin obszaru PTO.

Należy precyzyjnie określić komu, na jakich zasadach, w jakiej perspektywie czasowej i na potrzeby jakich przedsięwzięć może być użyczana marka PTO. Chodzi tu mianowicie o uregulowanie sposobów i możliwości korzystania z marki PTO przez podmioty

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

zewnętrzne (niebędące stronami porozumienia). Należy założyć, że - w uzasadnionych przypadkach i po wypełnieniu pewnych kryteriów - prawo do jej wykorzystywania może być przyznane np. miejscowym organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorcom.

W odniesieniu do wszystkich wymienionych obszarów pożądane jest stworzenie systemu pomiaru efektywności i skuteczności działań realizowanych w ramach Planu: **monitoringu, ewaluacji i cyklicznie realizowanych badań społecznych**. Jak już wspomnieliśmy, monitorowaniem polityki publicznej w sferze sportu i rekreacji mógłby zająć się koordynator ds. sportu lub wyznaczona komórka organizacyjna miasta. W szczególności chodzi tu o utrzymywanie bieżącego kontaktu z wszystkimi zainteresowanymi osobami lub podmiotami, a także zbieranie i analiza aktualnych informacji. Platformą prezentacji tych danych i pogłębionej wymiany opinii, czy refleksji mogłoby stać się wspomniane wyżej ciało doradczo-konsultacyjne w sferze sportu i rekreacji (np. rada ds. sportu). Z pewnością należy również uwzględnić realizację badań społecznych w kolejnych latach, które umożliwią zebranie kluczowych danych, dotyczących przedmiotowej dziedziny życia.

3.5. Finansowanie działań objętych Planem

Realizacja działań objętych „Planem rozwoju sportu i rekreacji w Podkowie Leśnej z uwzględnieniem oferty partnerów PTO” finansowana będzie głównie z budżetów gmin obszaru PTO: gminy Brwinów oraz miast: Milanówek i Podkowa Leśna. Przewiduje się również możliwość finansowania ze źródeł zewnętrznych:

1) krajowych:

a) środki rządowe;

b) środki samorządowe;

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

c) środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację Planu;

d) sponsorzy;

e) inne.

2) ponadnarodowych:

a) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;

b) środki pochodzące z budżetów krajów europejskich, niewchodzących w skład UE;

c) programów wynikających ze współpracy bilateralnej.

Głównymi źródłami finansowania z zewnątrz będą środki z budżetu Unii Europejskiej – przede wszystkim Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. EFS może być głównym źródłem finansowania zadań z zakresu rozwoju zasobów ludzkich (Kapitał Ludzki), a EFRR będzie źródłem dofinansowania projektów inwestycyjnych.

Szczegółowe określenie wysokości budżetu na realizację Planu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych, określających planowane wydatki JST. Władze gmin obszaru PTO powinny uwzględniać w swoich budżetach środki przeznaczone na cele i działania określone w niniejszym dokumencie. Główne kierunki wyznaczone w ramach Planu powinny być podstawą do aplikacji o środki zewnętrzne na sfinansowanie poszczególnych przedsięwzięć.

Poniżej wymienione zostały wybrane programy, z których będą mogły skorzystać jednostki samorządu terytorialnego w okresie najbliższych kilku lat⁴³:

⁴³ Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER):

1. Osoby młode na rynku pracy;
2. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji;
3. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju;
4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa;
5. Wsparcie dla obszaru zdrowia.

Na realizację przedsięwzięć w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój przeznaczona zostanie kwota 4,4 mld EUR.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

- Oś priorytetowa 1. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu;
- Oś priorytetowa 2. E-administracja i otwarty rząd;
- Oś priorytetowa 3. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa.

Na realizację przedsięwzięć w PO Polska Cyfrowa przeznaczonych zostanie ponad 2 255 mln EUR. Największa część wykorzystywana będzie na działania związane z zapewnieniem dostępu do szybkiego internetu oraz w ramach rozwoju e-administracji.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki;
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu;
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego;
4. Infrastruktura drogowa dla miast;

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

-
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce;
 6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach;
 7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego;
 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury;
 9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.

Na realizację przedsięwzięć w Programie Infrastruktura i Środowisko przeznaczonych zostanie 32 387,2 mln EUR.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego:

1. Wykorzystywanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce;
2. Wzrost e-potencjału Mazowsza;
3. Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości;
4. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną;
5. Gospodarka przyjazna środowisku;
6. Jakość życia;
7. Rozwój regionalnego systemu transportowego;
8. Rozwój rynku pracy;
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
10. Edukacja dla rozwoju regionu.

Na realizację przedsięwzięć w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego przeznaczono kwotę 2 089,8mln EUR.

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020⁴⁴:

„Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.*
- 2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.*
- 3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.*
- 4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.*
- 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.*
- 6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.*

Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 513 295 000 euro, w tym: 8 598 280 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego...”

⁴⁴ Źródło: strona internetowa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, <http://www.minrol.gov.pl/>

Projekt: **„Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji”** w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Środki pochodzące z budżetów krajów spoza Unii Europejskiej:

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego⁴⁵

„Tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami)...”.

Obszary wsparcia:

- Bioróżnorodność i monitoring środowiska;
- Oszczędzanie energii, odnawialne źródła;
- Społeczeństwo obywatelskie;
- Rozwój społeczny i regionalny;
- Kulturowe dziedzictwo;
- Badania naukowe i stypendia;
- Schengen i sprawy wewnętrzne;
- Godna praca i dialog trójstronny;
- Innowacje w zakresie zielonych technologii.

⁴⁵ Źródło: www.eog.gov.pl

Projekt: „**Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów - poprawa spójności obszaru Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów poprzez współpracę w zakresie polityki społecznej, kształtowania przestrzeni publicznej, gospodarki wodnej i komunikacji**” w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i środków krajowych.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy⁴⁶

„Tzw. Fundusz Szwajcarski, jest formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Szwajcarię Polsce w ramach szwajcarskiej pomocy dla 10 państw członkowskich Unii Europejskiej, które przystąpiły do niej 1 maja 2004 r. Na mocy umów międzynarodowych, rozdysponowano ponad 1 mld franków szwajcarskich. Dla Polski Fundusz Szwajcarski przewiduje niemal połowę środków (ok. 489 mln CHF). W 2010 r. do Programu przystąpiły także Rumunia i Bułgaria...”.

Obszary wsparcia:

- Bezpieczeństwo, stabilność, wsparcie reform;
- Środowisko i infrastruktura;
- Sektor prywatny;
- Rozwój społeczny i zasobów ludzkich.

⁴⁶ Źródło: www.programszwajcarski.gov.pl